

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Leven Ende Deughden Vande Vveerdighe Agnes Van
Heilsbagh Gheestelycke Dochter Onder de bestieringhe
der Societeyt Iesv**

Huysmans, Daniel

T'Antwerpen, 1691

I. Cap. Haer eerste Jonckheyt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37188

EERSTE DEEL.

I. CAPITTEL

Haer eerste Ionckheyt.

Agnes van Heilsbagh is geboren in't jaer des Heere 1597. in't Hertoghdome van Gullick, in't steden Wassenbergh, dry mijlen van Ruremonde gheleghen. Was begaeft met goet verstant, ende andere jonsten die vande nature versocht ende verkregen worden: maer vol van quade ghenegentheden, ende seer dertel van aert. Soo dat sy ghestadelijck een waeckende ooge noodigh hâdde, om door haer onversaeftheyt in haer eerste jaren niet te veronghelucken.

Dese dertelheyt heeft aen haer Vader ende sijn huysgenoten menighvuldige benautheyt veroorsaect, om dit kint van vier, van water, van andere sorghelijcke omstaenden te verhoeden, namentlijck, als in sijn huys eenen diepen put ghegraven wiert. Want *Agnes* aldan ses jaerigh, soo sy d'ooghen der toesienders konde ontslibberen, naer desen put als naer een vrede saecke toe-liep, sonder eenigh achterdencken van inden put te vallen. Waer door den Vader beweeght wiert, om dit Dochterken op een ander plaetse by sijn vrienden te stellen.

Agnes en bevont sich niet qualijck in dese verhuysinghe: om dat men aldaer minder opsicht op haer dertelheyt nam, als in haers Vaders huys; ende aldaer vrydom hadde van op de straeten te loopen. Ende alsoo

foo in die plaetse vele menschen vande peste bevanghen wierden, liep dit wilpelduerigh kindt, oock in huysen die met de behaelende sieckte besmet waeren, vermaeck nemende inde doode lichamen van dese aflijvighe te sien: maer is door Godts bewaernisse van alle sieckte onverhindert ghebleven. Doch de vrienden by de welcke sy woonachtigh was, hier door seer beanght, ende gheenen middel vindende om haer in dwanck te houden, hebben den Vader hier van verwitticht, ende sijn Dochterken tot hem weder ghesonden.

Alsdan wiert *Agnes* van haer Vader ter schole ghesiert, om te leeren lesen ende schrijven: maer ende niet min, dan t'ghene haer toestont te doen: mits dat haer sinnen niet en vielen op 't leeren; maer op kinderlijck tijdt-verdrijf ende pyligckheyt. Want als't haer moghelijk was, ontliet sy de schole, om op de straeten te swieren: was twistigh onder andere kinderen: en vont oock gheen swaerigheyt inde selve hier ende daer te bestelen.

Alsaen den Vader hier over klachten aengebrocht wierden, is hy ghenootsaecht gheweest, sijn Dochterken t'huys te houden, om foodanighe ghebreken te stutten.

Haer woeligh ghemoet wiert door d'eenigheyt een weynigh ghetemt: ende naer verloop van tijdt wiert sy wederom naer de schole ghesonden: met baet ende meerderen voortganck als vooren, doch die niet en bleef duren: want haren levenden gheeft gheen vernoeginghe vindende inde stilligheyt ende aendachtigheyt, die de leer-kinderen noodigh is: veel driftigher sich bekommerde met het huys-werck, als met de schole.

schole. Sy stack de hant aen huysfelycke diensten, ende dat met soodanighe aerdigheyt ende bevallijckheyt, dat men ter oorfaecke van dese goede diensten haer seer geerne ghedooght heeft t'huys te blijven: ende aldus quam sy schier alles te vergeten, wat sy in de schole gheleert hadde.

Daer-en-tusschen bemerkte *Agnes* dat andere dochters, die inde schole haere mede-gesellinnen gheweest waeren, ervarentheyt van lesen ende schrijven bekomen hadden, ende bevont sich in dese konsten onwetende. Hier over hert-sweer voelende, versocht van haren Vader, om de schole wederom te heremen: maer desen meer vervallen op de goede ende profijtighe huys-diensten, als op de noodighe onderwijsinghe van dese Dochter, en heeft soo redelijck versoeck niet willen toestaen: doch is, oock teghen sijnen wille ende met verlies van dese huys-diensten, hier toe, door Godtschickinghe, ghenootsaect gheweest. Want alsoo te Wassenbergh een peste ende groote sterfte der menschen opstont: kreegh den Vader achterdencken, dat *Agnes* wederom naer huysen soude loopen, die met de peste besmet waren, ghelijck sy voor desen ghedaen hadde. Welcke vreesse hem beweeght heeft, om haer anderwerf tot de selve vrienden te stieren, by de welke sy voor desen ghewoont hadde: alwaer sy de ghewenschte gelegentheyt vande schole ghenoten heeft.

Sy was ontrent elf jaren out als sy van huys vertrock, ende dat wederom met vernoeginghe: want de dertele jonckheyt geerne ontbonden is. Sy hernam dan de schole: maer voorderende in de eerste wetenschappen der kinderen, voorderde te samen in ver-

C

sচেয়ে

ſcheyde ghebreken. Sy vervoeghde ſich by Dochterkens van haeren ouderdom, | namentlijk die wilder van manieren waren: by dit gheſelſchap hoorde ſy onghelſchickte woorden ſpreken, ende ontuchtighe liedekens ſinghen: ende viel in verſcheyde ghebreken. Onder dit gheſelſchap hadde ſy d'opperhant van alle loosheyt ende boosheyt, ſoo ſy ſchrijft: behoudens inde wercken die ſtrijdigh zijn teghen de ſuyverheyt, ghelijck terſtont ſal gheſeyt worden.

Inden tijdt der vruchten, was ſy d'aenleyſter, om in vremde boomgaerden appelen ende peiren te plucken: ende quam ſomtijts met heele laſten van gheſtolen vruchten naer huys, ſonder vande huys ghenoten hier over berispt te worden: door deſe quaede gedoogentheyt verſtijvende in dierghelijcke misdaden. Sy en maecte oock gheen ſw aerigheyt, in eenigh gelt van haer vrienden te ſtelen, doch niet veel: want de ſomme, ſomtijts twee, ſomtijts dry, ten hooghſten vier ſtuyvers was.

Ende ghemerckt dat haer vrienden, ende ſchier alle d'inwoonders van dat landt ſoo verre tot de Luterſche dolingen helden, ende ſoo vervallen waeren van alle godtvruchtigheyt, dat ſy, de kerckelijcke Geboden miſachtende, op vaſten-daghen, ende oock in den vaſten vleefch aten: ſoo volghde *Agnes* ſeer ghewillichlijck deſe quaede exempelen.

De ſelve vrienden begaven ſich binnen s'huys, oock op Heyligh-daghen, tot ſlavelijcke wercken, ende *Agnes* dede het ſelve.

Sy en gonghen niet ter kercken om Miſſe te hooren, dan op Sondaghen ende Heyligh-daghen., ende dat meer om eenighen ſchijn vande Catholijcke Religie

gie te behouden, als uyt waere godtvruchtigheyt: dit wiert oock vlytelijck ende mildelijck van *Agnes* ghevolght. Want sy somwijlen op dese daghen teghenwoordigh was inde Misse; ende somwijlen, verleyt wordende door het spel, op't eynde der Misse naer de kercke quam, om met de reste uyt te gaen, ende den schijn te behouden van Misse ghehoort te hebben.

Sy bekent, noyt dese jaeren goede biechte ghesproken, ende nochtans twee reysen ghecommuniceert te hebben: want sy aen den Biecht-vader haer grootste sonden versweegh, willende van hem aenghesien worden voor een heyligh Vat: ende eyndicht het verhael van haer dertele kintsheydt met dese woorden; *Och Heere, en wilt de sonden van mijne jonckheyt niet indachtigh wesen: maer weest mijnder genadigh, gelijk ick van u vertrouwe.*

Ick bemercke inde wispelduerigheydt van haere jonckheyt, die heel teghenstrijdigh was aen de jonckheyt van *Ioanna van Randenraet*, eenighe merckelijcke vonxkens van goede zeden, die den goedertieren Godt aldan in dese siele inghestort heeft, de welcke hy tot onghemeyne deughden verkoren hadde.

Ten eersten, *Agnes* voeghde sich ghemeynelijck by arme ende ghebreck-lijdende kinders: ende handelde liever met dusdanige, dan met andere die rijcker waren; al was sy van kleedinghe, ende van onderhout, aen de selve seer onghelijck. Ende en heeft van dit gheselschap niet aafheweken, al wiert sy dickwils met woorden, ja met slaghen hier over bestraft.

Dit beteekende eenighsints haer ootmoedigh herte, dat met de verwaentheydt van rijckdommē en wereltsche pracht niet verydelt en was: en kan als een voor-

teeken ghenomen worden , dat sy inde voordere jaeren , onder arme menschen , naer t'exempel des Saligh-makers , geerne soude verkeerem.

Ten tweeden , sy was seer gheneghen , om de behoefte van dese arme kinders met aelmoessen te helpen. Droegh dickwils tot lavenisse van dese arme Dochterkens eenighe eet-waere naer de schole , dese aelmoessen verberghende onder haer kleederen , om voor d'ooghen der menschen haer bermhertigheyt te bedecken. Dit was wederom de gront-verwe vande selfame bermhertigheyt , die sy in haer volghende jaeren aen de behoefte menschen bewesen heeft.

Ten derden , tusschen d'involghen van verscheyde quaede genegheden , die hier boven ghemelt sijn , heeft sy van haer eerste jonckheydt eenen over-grootten ende stantvastigen afkeer ghehad , van alle werken , die teghen de suyverheyt strijden. Welcken afkeer Godts voorsichtigheyt ende goetheyt haer schijnt inghestort te hebben , op dat haer siele ende lichaem , die hy' voor sijn besondere woon-stede verkoren hadde , tusschen alle perijckelen , van alle vleckes der onkuysheyt onghindert soude blijven. Want wat d'ongheschickte woorden ende ontuchtige liedekens aengaet , waer van wy ghesproken hebben , het schijnt dat haer minderjarigheyt ende onwetentheydt , soo wel dese , als andere voornoemde sonden , seer vermindert. Den haet die sy teghen d'onsuyverheyt hadde , en kan ick niet beter , als met haer eyghen woorden voorstellen. Sy schrijft aldus : *Vat de Suyverheyt aengaet , my docht , dat ick liever hadde terstont te sterven , als iet sulckx toe te staen : soo groot was mijnen schroom van die sonde. ick was dick wils inde perijckelen : maer ick en schoude*

schoude soo seer de perijckelen niet, als ick behoorde te doen, volghens den schroom, die ick aengaende dese dinghen in my ghevoelde. Als ick noch somwijlen hier op dencke, en wete niet waer my selven laeten, uyt schaemie, ten opsicht van Godt, ende uyt danckbaerheyt tot hem, die my naer soo groote ondancckaerheydt gheweerdicht heeft tot hem te trecken. Och wat doet die groote vrijheyt, die men gheeft aen de jonghe jeught! Wat en doet den vyant der menschen niet, soo door sijn selven, als door menschen, die hy tot middel ghebruyckt, om ons onder sijn bedwangh te brengen, door alderley quaet! Ghelijck ick hier in dese landen ghesien ende ghehoort hebbe. Ick dencke noch al dickwils by mijn selven, hoe Godt Almachtigh soo goet is, dat hy beele steden ende landen niet en verderft, om de groote sonden van onsuiverheyt, die niet alleen onder oudere, maer oock onder de kinders gheschieden. Och hoe ist moghelijk dat d'aerde sich niet en opent, om die te verslinden! D'eeuwighe Wijsheyt moet inder eeuwigheyt van alles gheloost ende ghedanckt zijn, die my in't midden des viers bevaert heeft: want ick hier toe quaet ghenoeck was van mijn selven.

II. CAPITTEL.

Beginfelen van haer deughsaem leuen.

DEn duyvel meynde sekerlijck dese siele in sijn netten te hebben, die hy soo vlijtigh sagh tot het quaet: verhopende dat soo boosen aert met de jaeren noch meer toe nemen soude, maer de bermherdigheyt Godts die haer vander eeuwigheyt voor sijn besondere Bruyt verkosen hadde, en heeft niet langher willen uytstellen het ghebruyck van sijnen krachten